

Läsare med kunskap

Folkrörelsesamfunden har genom åren värnat studier och bildning. Kunskapens träd har setts som mer gott än ont. En kristen tro som ska hålla måste utsätta sig för det svåra.

Moderna läsare. Så kallade sig Frikyrkliga studieförbundet på 1960-talet i en första förnyelsesträvan. Nu heter studieförbundet Bilda och det är nog ett bättre varumärke. Men ”läsare” — både klassiska, moderna och postmoderna — är fortfarande ett samlingsnamn att vara stolt över.

Väckelserörelserna har genom åren värnat studier, samtal och bildning. Det har varit en del av den kristna identiteten att själv få läsa Guds ord, ta ställning och utveckla sin tro i samtal med andra. Det har varit en del av folkrörelseidentiteten att utbilda sig, ta ansvar och personligen vinna ett bättre och meningsfullare liv. Till den puritanska etiken hör inte bara att arbeta hårt utan att plugga hårt. Genom utbildning skaffar man sig förmåga att bättre tjäna sina medmänniskor och därmed Gud.

Kunskapens träd har nog setts som mer gott än ont. Bibelställen som talar om att undanhålla den enkla människan kunskap för att hon inte ska falla i synd eller ifrågasätta andlig och världslig överhet, har inte fått någon större plats i förkunnelsen.

Folkrörelsesamfunden förknippas följaktligen med folkhögskolor, studiecirklar och teologiska seminarier. Deras akademiker samlades tidigt i gymnasist- och studentrörelser. Detta nummer av Sändaren ger några exempel på hur bildningsarvet lever vidare och hur den gemensamma framtidens kyrkor vill utveckla skolor och utbildning.

Samtidigt ska vi inte idealisera och dölja att skolor och utbildning ofta stått i centrum när det varit lärostrider i samfunden och kamp om själarna. Olika bibelskolor konkurrerade om den tidiga pastorsutbildningen. Striden mellan Betelseminariet och Örebro missionsskola gav den stora splittringen av baptistsamfundet på 1930-talet. Det som i dag är Södra Vätterbygdens folkhögskola grundades för 90 år sedan bland annat för att det dåvarande missionsförbundet skulle hävda sig i småländska väckelsebygder där nyare andliga rörelser växte sig starkare. Historieintresserade missionsförbundare minns ”Backmanstriden” om liberal teologi på missionsskolan.

Vår tids nya trosrörelser ordnar egna bibelskolor och utbildningar. De vill ha ”bibeltrogen” men inte exegetiskt kritisk trosundervisning och ifrågasätter inte sällan vedertagen naturvetenskap. För många i folkrörelsetraditionen är detta mycket främmande.

Till all utbildning hör att få både konkreta kunskaper och lära sig kritiskt tänkande. All riktig utbildning är farlig och smärtsam då den tvingar oss tänka igenom och ta ställning på nytt till det vi lärt oss och tagit för givet.

Men ska en livsåskådning eller kristen tro hålla och vara av värde för den enskilde och människors gemenskap måste den våga utsätta sig för och fördjupas av det svåra — både det intellektuellt svårtillgängliga och det känslomässigt svåra att godta. All annan framgång är lättköpt och förgänglig.

”När livsdagen var slut låg på nattduksbordet Bibeln vid sidan av Forskning och Framsteg som symbol för ... gärning och livssyn”, stod det i ett minnesord i Sändarens första nummer för i år. Vi kan inte alla läsa samma tidskrifter. Men det är en både trösterik och eggande sammanfattning av ett kristet liv för oss alla.

Det blir bra med Försoningskyrkan

Den gemensamma framtiden ska få ett namn. Vid helgens styrelsemöten avslöjas vad den anlitate konsultfirman hittills kommit fram till. Sändaren har inte lyckats röja hemligheten i förväg. Vi tar därför chansen att lansera det förslag vi nämmt när vi bland 50-talet andra kontaktades för att ge synpunkter.

Försoningskyrkan tror vi på. Förenade försoningskyrkan om det ska vara lite längre.

Vi tror att det behövs både ”kyrka” och något om uppdraget i namnet. Namnet ska uttrycka vad framtidens kyrka ska vara till för och samtidigt anknyta till det bästa i de tre grundarnas tradition. Försoning innefattar både personlig frälsning till tro och frihet och återupprättad gemenskap mellan människor och folk. Budskapet om försoning och nåd från en kärleksfull Gud som inte kräver offer utan förlåter är vad väckelserörelsen ville förkunna.

Någon kan invända att alla kyrkor i dag betonar försoning. I så fall desto bättre.

Försoningskyrkan ska vara till för fler.

Hatbrott kan aldrig ursäktas

Det går inte att förneka att det finns en växande antisemitism bland unga muslimer i Sverige. Den har inte samma grund som klassisk europeisk antisemitism. Hat mot staten Israels politik har lett till hat mot judar.

Det gör inte antisemitismen ursäktlig. Judar i Sverige uttrycker oftast samhörighet med Israel. Men för den skull ska de inte behöva hotas med hatbrott. Antisemitiska muslimer betar sig skrämmande likt de utlänningsfientliga grupper som jagar upp hatstämningar mot muslimer i allmänhet på grund av internationell islamisk terrorism. Det mest klandervärda hos kommunalrådet i Malmö Ilmar Reepalu (s), är att han inte ha förstått allvaret i de här sammanhangen.

Det vore bra om judiska sammanslutningar i Sverige oftare kritiserade Israels politik. Inte för att de då skulle få leva ostörda. Utan för att det skulle tjäna utvecklingen i Mellanöstern. ¶

Nr 04 2010

Plikten och samvetet

När värnplikten avskaffas sänks tröskeln för att ta till våld för att lösa konflikter.

Ett viktigt samtal i samhälle och kyrka om bruk av våld har gått förlorat.

Risken för att Sverige ska anfallas militärt har kanske aldrig varit mindre än i dag.

Risken för att enskild svensk soldat ska dödas i tjänst har samtidigt inte varit större på hundratals år. Det är en paradox men hänger ihop.

Efter det kalla krigets slut och Sovjetunionens upplösning finns inget militärt hot mot svenskt territorium. Vi rör oss med ett bredare säkerhetsbegrepp där våldshoten kommer från terrorism och organiserad brottslighet och samhällshoten från teknologisk sårbarhet, smittspridning och klimatförstöring.

Den militära försvarsmakten har fått nya uppgifter att i samverkan med andra — inte bara FN utan alltmer inom EU och med Nato — utbilda för och delta i internationell krishantering och fredssäkrande insatser utanför vårt närområde. Dagens militära utbildning handlar i praktiken om att förbereda svenska soldater för tjänst i Afghanistan.

Att delta i det nya militära försvaret är ingen plikt. Från halvårsskiftet blir soldatutbildningen frivillig och plikten ”vilande”. De senaste åren har bara en bråkdel av en årskull unga män fullgjort värnplikt. Ointresse har räckt för att slippa.

Denna genomgripande förändring av svensk säkerhetspolitik är logisk. Följdriktigt har den skett utan egentlig debatt och stora riksdagsbeslut.

Den traditionella försvarsopinion som egentligen bara bryr sig om territorialförsvaret har — åtminstone fram till det tysk-ryska beslutet om gasledning i Östersjön — gillat läget eftersom de internationella insatserna ändå givit resurser och uppmärksamhet till militär förmåga. Fredsopinionen har i huvudsak välkomnat omställningen till vad man uppfattat som fredsbevarande militär förmåga med polisiär profil. Och militära ”hökar” har drivit på mot en högkvalificerad och specialutbildad liten militär yrkesstyrka.

Men även om utvecklingen förmodligen är ofrånkomlig så är den inte oproblematisk. Det är uppenbart att ingen kan tänka sig att tvinga värnpliktiga till att göra bokstavligen livsfarlig utlandstjänst. Men därmed har man också erkänt att detta inte är lika viktigt för svensk säkerhet och oberoende som militärt territorialförsvaret, i vilket nationen ansett det vara värt att tvinga ungdomar medverka.

Med frivillig personal blir det också lättare att besluta om militära insatser och acceptera att soldater riskerar att dö i tjänst. Tröskeln för att ta till militära våldsmedel för att lösa konflikter sänks. Värnpliktsarméer blir automatiskt fredsbevarande eftersom det är svårt att i moderna samhällen tvinga människor ut i krig. Mönstringen av alla 18-åriga män har också varit bra för samhällsmoral och medborgarnas etiska medvetenhet. Inte minst i den gemensamma framtidens kyrkor har varje år var och en (kvinnor dock inte med plikt) personligen tvingats tänka över hur han ser på att utbilda sig i vapenbruk och hur det stämmer med kristen tro och etik.

Att tvingas ta ställning till våld och icke-våld har varit nyttigt för varje enskilds växt och fostran. Det har också varit viktigt för kyrkor och ungdomsrörelse — för att ge allvar och djup i förkunnelse och för allas eftertanke om vad kristen tro i grunden innebär.

Kyrkorna har huvudansvaret

En planerad revision av kursplanerna för skolans religionsundervisning rör återigen upp känslorna. Kristendomens ställning som viktigaste studieområde anses på nytt hotad. Vissas oro motsvaras av andras tillfredsställelse. Det är valår och lockande att vinna politiska poäng. Att någon verkligt drastisk förändring skulle vara på gång är dock svårt att se. Kristna och kyrkor som nu oroas bör påminna sig att det bara är de själva som i dag har ansvaret för kristen fostran och förkunnelse. Skolans religionsundervisning ska inte vara konfessionell utan är inriktad på att ge kulturell och historisk förståelse. Det är förvisso viktigt. Men det viktiga för oss är någonting mer: Att hjälpa människor lära känna en kristen tro som är förståelig i sitt bibliska sammanhang och angelägen i våra dagliga liv. Här krävs engagemang, studier och nytänkande. Men vi får inte hjälp av skolornas kursplaner.

Svårbegripligt om Sida-pengar

I en plötslig maktstrid med den nya ledningen för Sida har regeringen hållit extra sammanträde för att tvinga Sida avsätta fem miljoner kronor för närvaro i Afghanistan och Irak. Det anmärkningsvärda är att striden står mellan den generaldirektör som biståndminister Gunilla Carlsson själv valde för att förändra Sida och att några få miljoner skulle vara ett problem i biståndets flermiljardbudget.

Regeringen vill tydligen visa att den inte ägnar sig åt otillbörligt ministerstyre genom att inkalla hela regeringen. Och generaldirektören värnar om ämbetsverkens självständighet genom att vägra göra upp i informella överläggningar med utrikesdepartementet.

Allt är mycket korrekt men känns överdrivet.

Det är väldigt mycket dyrare att hålla personal i krigsområden än i traditionella biståndsmottagarländer. Samtidigt vill den här regeringen visa att den ger Afghanistan och

Irak högsta prioritet. När det är på det sättet, borde parterna kunnat hantera detta med lägre tonläge.